

EKO-tellingen

aardappelen, groente en fruit
in supermarkten - update 2025

Pesticide Action Network Netherlands

April 2025

Foto's: PAN-NL

Contact: pan.netherlands@gmail.com

Onderzoeksrapport: EKO-tellingen, aardappelen, groente en fruit in supermarkten - update 2025

Ondersteun het werk van de Stichting Pan-NL met een donatie of word donateur

IBAN: NL02TRIO00788940287

t.n.v. Stichting Pesticide Action Network Netherlands

PAN-NL heeft ANBI status

Blijf op de hoogte via onze gratis [Nieuwsbrief](#)

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	4
1 INLEIDING	6
2 KADER VAN DE EKO-TELLINGEN	7
2.1 OMZET BIOLOGISCHE PRODUCTEN IN SUPERMARKTEN	7
2.2 CONSUMENTEN VINDEN DAT BIOLOGISCH VOEDSEL VOOR IEDEREEN BESCHIKBAAR EN BETAALBAAR MOET ZIJN	7
3 OPZET EKO-TELLINGEN	10
3.1 GESELECTEERDE SUPERMARKTEN.....	10
3.2 MANIER VAN TELLEN.....	10
3.3 GETELDE SUPERMARKTEN	10
4 RESULTATEN EKO-TELLINGEN	11
5 DUURZAAMHEIDSBELEID SUPERMARKTEN EN HERKENBAARHEID VAN BIOLOGISCHE AGF	12
5.1 ALBERT HEIJN	12
5.2 JUMBO.....	13
5.3 LIDL.....	13
5.4 COOP/PLUS	13
5.5 ALDI	14
5.6 DIRK	14
6 HOE ZIJN BIOLOGISCHE EN NIET-BIOLOGISCHE PRODUCTEN TE HERKENNEN?	15
6.1 KEURMERKEN VAN PRODUCTEN WAARBIJ O.A. GEEN CHEMISCHE BESTRIJDINGSMIDDELEN WORDEN TOEGEPAST	15
6.2 KEURMERKEN WAARBIJ CHEMISCHE BESTRIJDINGSMIDDELEN TOEGEPAST WORDEN	16
7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	18
7.1 TREND AANBOD VAN VERSE BIO PRODUCTEN IN DE 5 GROOTSTE SUPERMARKTEN.....	18
7.2 CONCLUSIE: BELEID SUPERMARKTEN EN OVERHEID IS ONVOLDOENDE.....	18
7.3 AANBEVELING: AMBITIEUS STIMULERINGSBELEID VRAAG EN AANBOD BIOLOGISCHE PRODUCTEN.....	19
BIJLAGE 1	20
BIJLAGE 2	21

Tabellen

Tabel 1. Marktaandeel grootste Nederlandse supermarkten 2023.....10

Tabel 2. Resultaten EKO-tellingen PAN-NL en Greenpeace in supermarkten uitgevoerd in januari 2025 en 2024, november 2021, 2022 en september 2017: het gemiddelde aantal verschillende verse producten aardappelen, groenten én fruit (AGF) per supermarktketen.11

Figuren

Figuur 1. Percentage areaal biologische landbouw per land; stand 2022.....8

Figuur 2. Aandeel bio in totale omzet 2023 en doel bio op inkoopvolume, per supermarkt.....12

Figuur 3. Het gemiddelde aanbod en trend van verse biologische AGF-producten in 5 supermarkten van 2017 – 2025.....19

Samenvatting

Door PAN-NL zijn in een steekproef EKO-tellingen in totaal 60 filialen van de zes grootste supermarkten van Nederland in week 3 van 2025 uitgevoerd. Nieuw sinds 2024 is dat supermarkt Dirk ook is meegenomen in de telling dit jaar. In deze zes supermarkten zijn het aantal soorten daadwerkelijk verkrijgbare verse biologische producten aan aardappelen, groenten en fruit (AGF) in de schappen geteld. Dit is een vervolg op de EKO-tellingen die PAN-NL jaarlijks uitvoert sinds 2021.

ALDI minst duurzame supermarkt

ALDI is de minst duurzame supermarkt van Nederland. In het aanbod van verse biologisch geteelde AGF liet ALDI een kleine verbetering zien, hoewel er nog geen enkel biologisch vers fruit werd gevonden. Gemiddeld werden er 6 biologische producten aangetroffen. ALDI biedt verse groenten en fruitsoorten met het keurmerk 'On the way to PlanetProof' aan. Telers van dit keurmerk mogen 99% van de toegelaten bestrijdingsmiddelen gebruiken. Supermarkten van Dirk scoorden ook erg laag, met een gemiddelde van 13 biologische producten.

Het hoogste aanbod bij Albert Heijn

Net als eerdere jaren blijft Albert Heijn het meest uitgebreide aanbod voeren en liggen er gemiddeld 58 verse biologische producten in het schap. Middenmotors zijn Lidl, Plus en Jumbo met alle drie een gemiddelde van net boven de 37 biologische producten. Voor Plus en Lidl een verbetering ten opzichte van de meting in 2024 waarbij ze respectievelijk 21 en 24 biologische producten scoorden. Ze lopen daarmee langzaam in op Jumbo die vorig jaar gemiddeld 32 biologische producten scoorde.

Chaos aan keurmerken en labels

Hoewel voor biologisch, gecertificeerde levensmiddelen een duidelijk herkenbaar Europees logo gebruikt wordt, voeren supermarkten daarnaast voor biologische producten ook eigen logo's en keurmerken. De verwarring van de consument om een juiste keuze te maken, wordt door de vele logo's en daarnaast de reclame voor zogenaamd duurzamere, maar bespoten gangbare producten bemoeilijkt.

Ondanks stijging van aanbod 2025 t.o.v. 2024, te weinig vooruitgang in aanbod verse biologische producten

Het gemiddeld aanbod van verse biologische AGF van de onderzochte supermarkten bedraagt in 2025 op basis van deze beperkte steekproef 35,3; ondanks de slechte prestatie van Dirk die voor het eerst is meegenomen in de telling.

Over de periode 2017-2025 is de trend dat bij de vijf grootste supermarkten (AH, Jumbo, Plus/Coop, Lidl, Aldi) het gemiddelde aanbod van verse biologische AGF-producten langzaam toeneemt.

In de vijf grootste supermarkten is in 2025 t.o.v. 2024 het gemiddelde aantal verse biologische AGF-producten gestegen van 24,4 naar 35,0 (43%);

De doelstelling van het Ministerie van LNV (Adema) dat in 2030 15% van het landbouwareaal biologisch bewerkt wordt, is in het beleid van de supermarkten niet terug te vinden.

Ambitieuze regelgeving ten behoeve van biologische landbouw vereist

Het huidige marktaandeel van alle biologische producten in de supermarkten blijft steken op 3,3%. De sector van supermarkten doet in totaliteit daarmee weinig of geen extra inspanningen om het aandeel biologische AGF te verhogen. Het Nederlandse biologische landbouwareaal bedraagt nu 4,3%. Het is tevens noodzakelijk dat gangbare telers die willen omschakelen en biologische telers financieel ondersteund worden. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen moet sterker belast worden en biologische levensmiddelen moeten BTW-vrij zijn.

PAN-NL roept de Nederlandse overheid op om op zeer korte termijn de btw op biologische levensmiddelen af te schaffen.

Biologische landbouw en de realisatie van de doelstelling van 15% biologische landbouw in 2030 dient in de Jaarplannen van het ministerie van LVVN centraal te staan. Daarnaast is PAN-NL van mening dat de overheid de supermarkten dient te dwingen een plan te schrijven zodat in 2030 15% van de omzet van AGF komt van biologische producten.

Groente en fruit van het seizoen, biologisch en regionaal geteeld, moeten voor iedereen bereikbaar en betaalbaar zijn.

1 Inleiding

PAN-NL heeft als doel het gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen uit te bannen, dat houdt in dat PAN-NL een voedselproductie en een sierteelt zonder toepassing van chemische pesticiden nastreeft. De overheid en de meeste supermarkten hebben een duurzaamheidsbeleid, waarbij het uitbannen van de schadelijke pesticiden helaas geen prioriteit heeft. Van alle EU-landen behoort Nederland nog steeds tot de landen met het laagste percentage van geconsumeerde biologische levensmiddelen en het laagste percentage biologisch landbouwareaal. Duurzaamheidsdoelen waarbij het gebruik van pesticiden maar een beetje wordt gereduceerd, zullen insecten en residu vrije levensmiddelen nauwelijks ten goede komen. Met de voorliggende rapportage van de EKO-tellingen willen wij de ontwikkeling van het aanbod van verse biologische aardappelen, groente en fruit (AGF) in de zes grootste supermarktketens blijven volgen. Ook geven we een korte toelichting over het gebruik van bestrijdingsmiddelen in gangbare en biologische teeltsystemen en de verschillende keurmerken die door supermarkten en de biologische en gangbare landbouw in omloop zijn.

Door PAN-NL zijn in samenwerking met 20 vrijwilligers EKO-tellingen in 60 filialen van de zes grootste supermarkten in 9 provincies van Nederland in week 3 van 2025 uitgevoerd. Daarbij zijn in supermarkten het aantal soorten daadwerkelijk verkrijgbare verse biologische producten aan AGF in de schappen geteld. In dit rapport zijn de resultaten (zie paragraaf 4), conclusies en aanbevelingen (zie paragraaf 7) weergegeven.

Doel van het onderzoek is een beeld van de stand van zaken van het aanbod vers biologisch AGF per supermarkt te geven. Er komen verschillen tussen de grootte van filialen en het aanbod van biologische producten van één supermarktketen voor. De klantenkring kan meer of minder om biologisch vragen en de inkoper maakt ook zijn of haar eigen keuzes. Door in verschillende filialen, zowel in grote steden als in dorpen te tellen wordt dit probleem ten dele ondervangen.

2 Kader van de EKO-tellingen

Voor het duiden van de resultaten van de EKO-tellingen is de onderstaande informatie van belang:

- Omzet biologische producten in supermarkten in 2023 (zie paragraaf 2.1).
- EKO-telling PAN-NL 2024
- EKO-telling PAN-NL 2022
- EKO-telling PAN-NL 2021
- EKO-telling Greenpeace 2017
- Doelstelling biologische landbouw Europa 2030 en Nederland (zie paragraaf 2.3).

2.1 Omzet biologische producten in supermarkten

In het laatstverschenen Trendrapport van Bionext¹ zijn de omzetcijfers van biologische producten in supermarkten in 2023 opgenomen. In 2023 was het marktaandeel van de supermarkt in de verkoop van biologisch 75%, die van biologische speciaalzaken 25%.

Het Trendrapport geeft onder meer het volgende aan:

- De groei van biologisch in de supermarkt lag met 14,5% precies 5% hoger dan de totale groei van de supermarkt. Daardoor steeg het marktaandeel naar 3,5%.
- AGF (31,2%), Vis (31,1%) en Brood & banket (25%) zijn de sterkste groeiers in procenten.
- AGF, Houdbaar (droge kruidenierswaren, DKW) en Zuivel zijn de grootste stijgers in geld.
- De sterkste stijgers in de hoofdcategorie Vers zijn: fruit (91%), aardappelen (31%) en kaas (28%).
- De stijging van biologisch ligt 2,4% boven de inflatie op levensmiddelen in 2023. Daarmee stijgt ook het volume weer voorzichtig.

Januari 2024 meldt Bionext dat ten opzichte van 2021 de omzet biologische voeding met 42% is gestegen, resulterend in een biologisch omzetaandeel van 3,8%.² Er is dus een toename van de omzet van biologische voeding, maar het aandeel blijft laag.

2.2 Consumenten vinden dat biologisch voedsel voor iedereen beschikbaar en betaalbaar moet zijn

Herfst 2023 heeft PAN-NL een representatieve bevraging van consumenten in Nederland over bestrijdingsmiddelen laten uitvoeren³.

Van de 1050 inwoners die op de vraag reageerden, gaven 911 (86,9%) aan, dat de overheid ervoor moet zorgen dat groente en fruit zonder gifstoffen voor iedereen beschikbaar en betaalbaar moet zijn. Met het besef dat veel groente en fruit met resten pesticiden zijn besmet, antwoordden 56% van de respondenten dat ze standaard vaker voor biologisch fruit en groente zouden gaan kiezen. Hieruit blijkt dat de consument de voorkeur geeft aan AGF zonder pesticiden, maar er zijn belemmering om onbespoten producten te kopen.

Bron Questionmark (2024)⁴:

Zo'n 70 procent van het voedsel dat Nederlanders dagelijks eten, kopen ze in de supermarkt. Tussen de duizenden boeren die dat voedsel produceren, en de miljoenen consumenten die het kopen, zit een handvol supermarktketens.

¹ <https://bionext.nl/kenniscentrum/publicaties>

² <https://www.duurzaam-ondernemen.nl/omzet-biologisch-groeit-42/>

³ <https://www.multiscope.nl/diensten/software-voor-online-marktonderzoek/product.html>

⁴ <https://www.thequestionmark.org/download/responsible-pricing-verkenning-biologische-landbouw-in-de-supermarkt.nl.pdf>

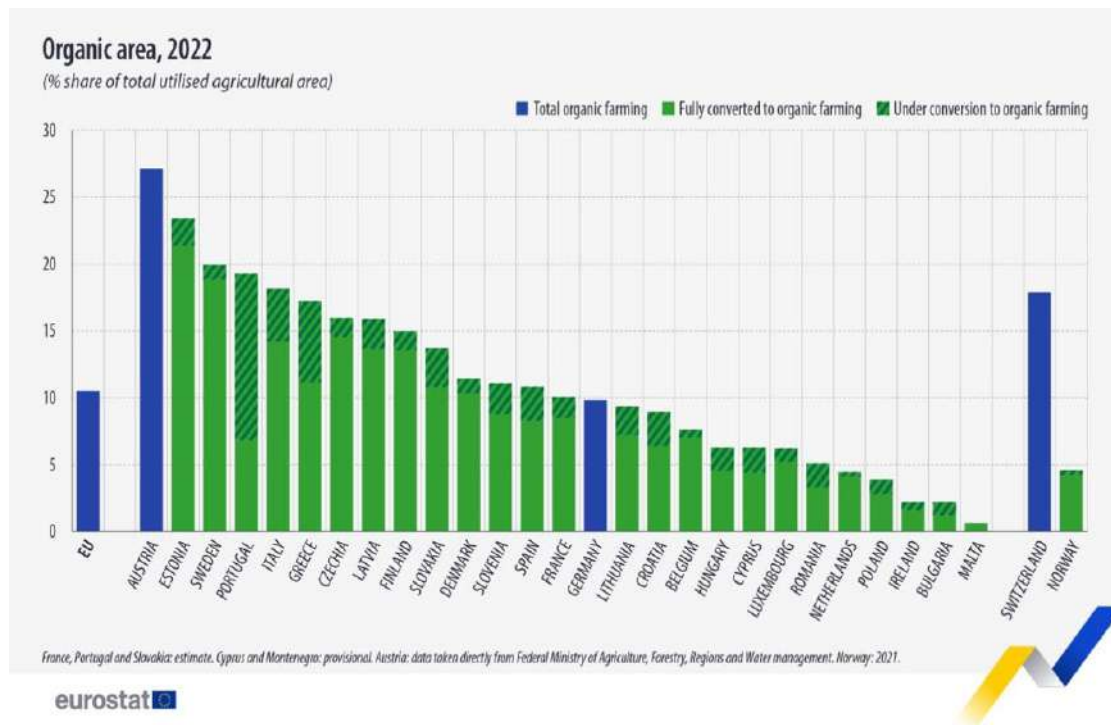
Supermarkten hebben dus een sleutelpositie in het voedselsysteem. Ze kunnen zowel boeren als consumenten helpen kiezen voor biologisch. Op dit moment maakt biologische voeding ongeveer 3 procent uit van de verkopen van supermarkten.

Die verkopen zijn niet gelijk verdeeld; ruim 60 procent van de biologische producten komt terecht bij slechts 9 procent van de consumenten.

In een ander Europees onderzoek (2021) werd consumenten gevraagd of ze bereid waren om meer te betalen voor biologisch voedsel als het beschikbaar zou zijn. De meerderheid van de respondenten was bereid om ongeveer vijf procent meer te betalen voor biologische voedingsmiddelen. Slechts ongeveer 14 procent gaf aan bereid te zijn om meer dan tien procent extra te betalen voor biologische producten.⁵

2.3 Doelstelling biologische landbouw Europa en Nederland 2030

De Europese Commissie had als doelstelling de halvering van het pesticiden gebruik en 25% biologische landbouw in 2030 gesteld. Dankzij een sterke lobby door o.a. pesticide producenten, is deze doelstelling eind 2023 door het Europees Parlement weggestemd en februari 2024 ook door de EC gecancelled.⁶ Hoewel het CBS in Nederland een stijging van het biologische landbouwareaal in 2023 meldt van bijna 9%, is het in oppervlakte slechts 80,9 duizend hectare, oftewel 4,5 % van de totale landbouwgrond.⁷ In 2023 was bijna 47,5 % (38,5 duizend hectare) van het areaal biologisch gecertificeerde landbouwgrond in gebruik door biologische melkveebedrijven.

Figuur 1. Percentage areaal biologische landbouw per land; stand 2022.⁸

Zoals in figuur 1 inzichtelijk is, bungelt Nederland onderaan in de Europese ranglijst voor biologische landbouw. Het percentage biologisch landbouwareaal is in Nederland zelfs ruim de helft lager dan het Europees gemiddelde.

⁵ <https://www.statista.com/statistics/1302599/share-of-european-consumers-willing-to-pay-more-for-organic-food/#statisticContainer>

⁶ <https://nos.nl/artikel/2498867-onverwachte-wending-in-brussel-europarlementariers-stemmen-pesticidenplan-weg>

⁷ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2024/03/biologische-landbouwareaal-met-bijna-9-procent-toegenomen>

⁸ <https://www.statista.com/statistics/632772/retail-sales-of-organic-products-european-union-eu/>

Volgens het [‘Actieplan – Groei van biologische productie en consumptie’](#) van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV, 2022) is de doelstelling dat in 2030 15 procent van de totale landbouwgrond biologisch is.⁹ Om die doelstelling te halen moet het biologisch areaal de komende jaren met gemiddeld 26 duizend hectare per jaar toenemen; met een factor 4 in de komende 6 jaar moeten groeien en daarmee moet ook de afzet van biologische producten toenemen.

Om het aandeel biologische producten te vergroten en mensen te stimuleren meer biologisch voedsel te kopen, zullen overheid en supermarktketens:

- een oplossing moeten vinden voor de betaalbaarheid en bereikbaarheid van biologisch voedsel voor alle consumenten;
- consumenten informeren via campagnes en websites over de voordelen van biologisch voedsel voor de gezondheid^{10, 11, 12, 13} en de biodiversiteit^{14, 15};
- vooral gezinnen informeren dat alleen baby- en peuterhapjes bereid met biologische producten voldoen aan de richtlijn voor zuigelingen- en peutervoeding^{16, 17}.

Om het aandeel verkochte biologische producten te verhogen, wil de overheid onder andere¹⁸:

- een marktontwikkelingsteam opzetten dat zich richt op het vergroten van het aantal biologische producten dat te koop is in supermarkten, horeca, catering en speciaalzaken;
- afspraken maken met supermarkten over voorlichting, ruimte in de schappen en het aanbod van biologische producten;
- het aandeel biologische producten in restaurants van de Rijksoverheid verhogen naar 25%.

⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/landbouw-en-tuinbouw/aanpak-groei-van-aandeel-biologische-landbouw>

¹⁰ <https://www.frontiersin.org/journals/cancer-control-and-society/articles/10.3389/fcacs.2024.1368086/full>

¹¹ <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9783316/>

¹² <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC6583612/>

¹³ <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/ijc.31073>

¹⁴ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160412023005536>

¹⁵ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0048969724056171>

¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX%3A32006L0125>

¹⁷ <https://www.pan-netherlands.org/eetwijzer/risico-pesticiden/kwetsbare-groepen/>

¹⁸ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/landbouw-en-tuinbouw/aanpak-groei-van-aandeel-biologische-landbouw#:~:text=In%202030%20moet%2015%25%20van,dieren%20meer%20natuurlijk%20gedrag%20vertonen.>

3 Opzet EKO-tellingen

3.1 Geselecteerde supermarkten

Om vergelijking met eerdere tellingen mogelijk te maken zijn dezelfde supermarktketens geselecteerd als in de eerdere tellingen van PAN-NL in 2021, 2022 en 2024. Op basis van marktaandeel in 2023 waren dit de vijf grootste supermarktketens, waarbij opgemerkt moet worden dat door de fusie van Plus en Coop in december 2021, deze ketens samen zijn geteld.¹⁹ Eind 2024 zouden alle Coop vestigingen moeten zijn verdwenen of omgebouwd naar Plus. Deze doelstelling is eind 2023 verschoven tot ver in 2025.²⁰

Het marktaandeel van deze supermarkten in 2023 staat aangegeven in tabel 1. De tellingen zijn uitgevoerd bij Albert Heijn, Jumbo, Lidl, Plus/Coop, ALDI, en in 2025 is supermarkt Dirk aan het onderzoek toegevoegd.

Tabel 1. Marktaandeel grootste Nederlandse supermarkten 2023²¹

	Supermarkt	Percentage
1	Albert Heijn	37,1 %
2	Jumbo	21,1%
3	Lidl	10,6%
4	Plus/Coop	9,5%
5	ALDI	5,2%
	Totaal % marktaandeel	83,5%

3.2 Manier van tellen

De 20 tellers hebben met behulp van een lijst waarop aardappels en de meest voorkomende soorten groenten en fruit staan aangegeven, geteld. De tellers zijn geïnstrueerd door middel van een instructie op papier (Bijlage 1). Tellers hebben gebruik gemaakt van een telformulier (Bijlage 2). Desgewenst is nog een telefonische toelichting gegeven. Tellingen hebben in 60 supermarkten plaatsgevonden.

Het gaat om een beperkte steekproef. De uitkomsten zijn daarmee een momentopname. De steekproef geeft een indicatie van wat de consument in welke supermarktketen aan biologische producten kan verwachten. De supermarkten zijn in één korte periode bezocht (week 3 2025), zodat het verschil in (seizoensgebonden) aanbod van AGF geen rol speelt.

Voor het tellen is dezelfde aanpak gehanteerd als bij de EKO-tellingen van PAN-NL in 2021²², 2022²³ en 2024²⁴, met de kanttekening dat de telling van het voorliggende rapport midden januari en in 2021 en 2022 eind november plaatsvond. Het is niet uitgesloten dat het aanbod van bepaalde soorten groente en fruit eind november en midden januari iets verschilt.

3.3 Getelde supermarkten

Er komen verschillen tussen filialen van één supermarktketen voor. De klantenkring kan meer of minder om biologisch vragen en de inkoper maakt ook zijn of haar eigen keuzes. Door in verschillende filialen (60 totaal) te tellen wordt dit probleem ten dele ondervangen. Een minimum aantal van 4 winkels tot maximaal 11 winkels per supermarktketen is geteld.

¹⁹ <https://www.plus.nl/nieuws/eerste-ombouw-van-ruim-300-coop-winkels-naar-plus-een-feit-cid-3UKKQKWbDsAAAGCtY5PvVgC>

<https://www.acm.nl/nl/publicaties/acm-supermarkten-plus-en-coop-mogen-onder-voorwaarden-fuseren>

²⁰ <https://retailtrends.nl/news/70887/meerdere-coop-vestigingen-worden-nog-niet-omgebouwd-tot-plus>

²¹ <https://www.distrifood.nl/food-data/marktaandelen>

²² <https://www.pan-netherlands.org/ekotellingen/>

²³ <https://www.pan-netherlands.org/eko-telling-2022/>

²⁴ <https://www.pan-netherlands.org/blog/2024/02/15/eko-tellingen-in-supermarkten-2024/>

4 Resultaten EKO-tellingen

3.1 Resultaten EKO-tellingen januari 2025,

De resultaten van de EKO-tellingen van PAN-NL van januari 2025, 2024, 2022 en 2021 en van Greenpeace in 2017 staan weergegeven in tabel 2.

Tabel 2. Resultaten EKO-tellingen PAN-NL en Greenpeace in supermarkten uitgevoerd in januari 2025 en 2024, november 2021, 2022 en september 2017: het gemiddelde aantal verschillende biologische verse AGF-producten per supermarktketen.

	Supermarkt	Aantal getelde winkels jan 2025	Bio AGF; jan 2025	Aantal getelde winkels jan 2024	Bio AGF; jan 2024 (24)	Bio AGF; nov 2022[23]	Bio AGF; nov 2021[22]	Bio AGF; Greenpeace sept 2017 ^[25]
1	AH	14	58	12	45	45	40	48
2	Jumbo	10	37	13	32	31	29	30
3	Plus/Coop	9	37	8	21	23	22/30	31/13
4	Lidl	13	37	13	24	22	18	12
5	Dirk	4	13					
6	ALDI	10	6	9	0,6	0,5	1	11
	Gem. excl. Dirk		35,0		24,4	24,3	23,3	24,2
	Gem. incl. Dirk		31,3					

Uit de tabel kunnen de volgende conclusies op basis van deze steekproef worden getrokken:

1. Albert Heijn blijft koploper met gemiddeld 58 biologische producten in de categorie AGF.
2. Jumbo, Plus en Lidl gaan gelijk op met gemiddeld 37 stuks biologische producten AGF.
3. Dirk is voor het eerst gemeten, -weliswaar slechts 4 filialen-, en heeft een gemiddelde van 13 stuks biologische producten AGF.
4. ALDI is nog steeds hekkensluiter en blijft ver achter met gemiddeld slechts 6 biologisch producten in de categorie AGF, toch is dat ten opzichte van 2024, 2022 en 2021 wel een aanzienlijke verbetering.
5. Het gemiddelde aanbod van verse biologische AGF-producten laat voor het eerst in de afgelopen 8 jaren een toename zien: het aantal verse biologische AGF-producten is in januari 2025 in de vijf grootste Nederlandse supermarkten 35,0 ten opzichte van in 2025 in getelde jaren teruggaand tot september 2017; zonder Dirk.

Al met al kunnen we stellen dat er voor het eerst sinds 2017 een toename in gang gezet lijkt. Het is nog lang niet het gewenste effect wat nodig is om de gestelde doelen voor 2030 te kunnen halen (zie ook figuur 3).

²⁵ <https://planet4-netherlands-stateless.storage.googleapis.com/2018/06/Rapport-Supermarkt-Biocheck-2017.pdf>

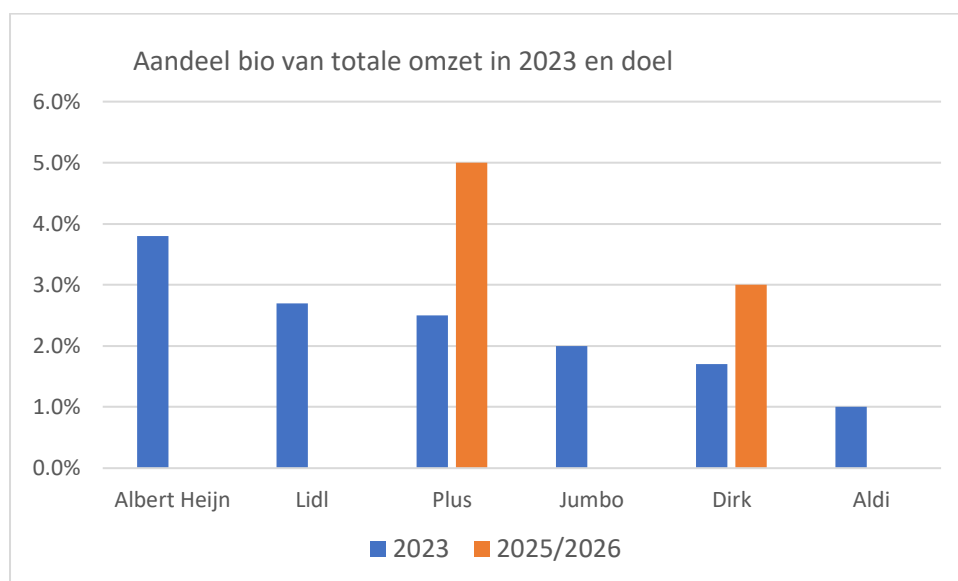
5 Duurzaamheidsbeleid supermarkten en herkenbaarheid van biologische AGF

Alle supermarkten hebben een strategie om de duurzaamheid van de productieketen en de filialen te verbeteren. Programma's en doelstelling zijn geïnitieerd tegen bijvoorbeeld voedselverspilling, voor een gezonde levensstijl, reductie van plasticverpakking, het bereiken van klimaatdoelstellingen of werken aan eiwittransitie, kruidenrijkgrasland en dierenwelzijn.

In deze rapportage focussen we alleen op het beleid van de getelde supermarktketen ten aanzien van bestrijdingsmiddelen in AGF-producten en de herkenbaarheid van bio-producten in de schappen van de onderzochte supermarkten.

In een onderzoek van Questionmark (2025)²⁶ "Benchmark Bio 2025: Nulmeting Biologisch in de supermarkt" wordt vastgesteld dat supermarkten op een groei van biologische producten inzetten, maar dat doelstellingen weinig concreet zijn. Alleen Dirk en Plus hebben een concreet doel om het aandeel biologisch in het totale omzet te verhogen, bij AH, Aldi, Lidl en Jumbo mist een doelstelling (figuur 2).

De supermarkten AH, Lidl, Jumbo en Dirk hebben wel een doel voor de groei van bio AGF in 2026 t.o.v. 2023. Jumbo en Lidl hebben als doel een groei van 5% naar 8%, Dirk wil een ruime verdubbeling van bio AGF van 2,5% in 2023 naar 6% in 2026. AH heeft als doel een stijging van het aandeel bio AGF van 8% naar 10%.

Figuur 2. Aandeel bio in totale omzet 2023 en doel bio op inkoopvolume, per supermarkt.²⁷

5.1 Albert Heijn

AH heeft de missie: Samen beter eten bereikbaar maken en heeft het programma Beter voor Natuur & Boer. Volgens de website komt 50% van hun verse groente- en fruitproducten uit Nederland en is er een samenwerking met 360 Nederlandse telers.²⁸ In de website voor biologische producten

²⁶ <https://www.thequestionmark.org/download/benchmark-organic-report-nl-2024-v1.0.nl.pdf>

²⁷ Bron: Benchmark bio 2025. <https://www.thequestionmark.org/download/benchmark-organic-report-nl-2025.nl.pdf>

²⁸ <https://www.ah.nl/over-ah/duurzaamheid/onze-ketens/groente-fruit>

is te lezen²⁹ *“Bij Albert Heijn hebben we het breedste biologische assortiment van Nederland, met meer dan 1850 producten met heel veel voordeel. Kook met biologische producten van boeren die de natuur hun werk laten doen.”* Volgens de supermarktencheck van Greenpeace (2017) was het gemiddelde aantal verse biologische producten AGF bij AH 48.²⁵ Vergeleken met de telling van het jaar 2025 een vooruitgang naar 58 bio-producten. Ten opzichte van de telling van PAN-NL in 2024 is er een toename van 45 naar 58 (29%) verse AGF bio-producten.

In de AH-filialen zijn biologische producten goed herkenbaar aangegeven door een groen omrande prijssticker op de schappen. Ook kunnen klanten voor 14,99 per jaar ‘AH Premium’ gebruikmaken van een korting van 10% op alle biologische producten, wellicht dat dit hun klanten stimuleert meer biologisch te kopen door het prijsverschil met niet-biologisch kleiner te maken.

5.2 Jumbo

Sinds 2020 zijn bij Jumbo alle Nederlandse groente en fruit (minstens) met het keurmerk gecertificeerd ‘On the Way to PlanetProof’.³⁰ Bij Jumbo tref je ook artikelen aan met de naam ‘BIO logisch van Jumbo’ aan als aanduiding. Voor producten die van ver komen, heeft Jumbo zich verbonden aan verschillende erkende productkeurmerken zoals Fairtrade International of Rainforest alliance.³¹ Producten met dit keurmerk zijn met een enkele uitzondering niet biologisch.

In 2017 vond Greenpeace 30 bio AGF-producten in de schappen van Jumbo; De tellingen van PAN-NL tonen van 2021, 2024 tot 2025 een lichte toename van bio producten van 29, 32 naar 37.

Bij Jumbo winkels tref je artikelen aan met een logo ‘BIO logisch van Jumbo’ aan als aanduiding. Het wordt de consument echter niet eenvoudig gemaakt om biologische AGF van gangbare te onderscheiden. Biologische AGF wordt niet met een anders gekleurde prijssticker op de schappen aangeduid.

5.3 Lidl

Sinds eind 2023 is bij Lidl het gehele aanbod voor Nederlandse AGF-producten van het keurmerk ‘On the Way to PlanetProof’.³² Daarnaast heeft Lidl een eigen naamvoering voor gecertificeerde biologische producten “BIO Organic”. Ook niet verpakte biologische groente en fruit met de naam BIO Organic zijn door SKAL gecertificeerd. Bij verpakte producten of bij losse producten die zich in dozen of kisten bevinden, is daarnaast ook nog vaak het EU-bio logo te zien. Op de website van [BlijNieuws](#) is te lezen dat LIDL als enige supermarkt SKAL gecertificeerd is.³³

Bij Lidl kan de aanduiding voor biologische AGF-producten voor de consument verwarrend zijn. Wat de benaming BIO Organic betekent, is niet voor iedereen duidelijk. De biologische AGF zijn wel duidelijk door een groene prijssticker aan de schappen van gangbaar (bespoten) AGF te onderscheiden. De tellingen van PAN-NL tonen van 2021, 2024 tot 2025 een lichte toename van bio producten van 12, 18, 22, 24, naar 37. Ten opzichte van 2024 is 2025 is het aanbod bio AGF met 54% gestegen naar 37 producten (figuur 3).

5.4 COOP/PLUS

COOP heeft in hun website de slogan *“Kies voor biologisch en betaalbaar” Hoe meer mensen kiezen voor écht goed eten, hoe beter dat is voor de wereld. Zo simpel is het natuurlijk. Kiezen voor goed betekent vaak dat je iets meer moet betalen. Daarom maken we bij COOP de biologische keuze betaalbaar, zodat je elke dag een verantwoorde maaltijd op tafel kunt zetten. Van fruit en vlees tot brood en zuivel, je hebt alle keuze.* In een video geeft COOP uitleg wat het verschil is tussen biologisch en niet-biologisch.³⁴ In hun website is verder geen informatie t.a.v. bestrijdingsmiddelen beleid.

²⁹ <https://www.ah.nl/shop/duurzamer-eten/biologisch>

³⁰ <https://www.jumbo.com/nieuws/alle-nederlandse-groente-en-fruit-bij-jumbo-on-the-way-to-planetproof-gecertificeerd/>

³¹ <https://www.jumbo.com/inspiratie/duurzame-boodschap/keten>

³² <https://www.smk.nl/nieuws/lidl-gecertificeerd-voor-het-on-the-way-to-planetproof-keurmerk/>

³³ <https://blijnieuws.nl/lidl/>

³⁴ <https://www.coop.nl/pagina/biologische-week>

PLUS heeft in hun website de slogan: **Op naar meer biologisch**. Een van de doelen van de Rijksoverheid is om de Nederlands biologische landbouw te laten groeien van nu 4% naar 15% in 2030. PLUS levert hier een bijdrage aan door sommige product(groepen) in één keer te vervangen door biologisch. Zo zijn bijvoorbeeld onze dagverse zuivel, aardappelen en uien van ons huismerk, standaard biologisch. Hiermee dragen we bij aan een positief toekomstperspectief voor biologische boeren en boeren die willen overgaan naar biologisch om zo bij te dragen aan een positievere impact op het milieu. PLUS streeft ernaar het omzetaandeel biologisch te verdubbelen naar 5% in 2025. Daarnaast hebben we aandacht voor meer Bio+ producten en streven we naar een groei van biologisch binnen het hele assortiment, inclusief merkproducten.

Biologische producten zijn 4x goed. Goed voor jou, de boeren, de dieren én voor het milieu. Daarom breiden wij ons biologische assortiment continu uit.³⁵ Na alle dagverse zuivel en onbewerkte aardappelen vervangen we opnieuw een productgroep voor de biologische variant. Dit keer de uien.

In een video³⁶ wordt informatie gegeven over de aanpak van bereikbaarheid van biologisch uien voor de consument.

In 2017 vond Greenpeace gemiddeld 31 biologische AGF-producten bij PLUS en 13 bij Coop (gemiddeld 22 voor de fuserende supermarktketens). Tijdens de Eko-telling in januari 2024 van PAN-NL lagen bij Coop/PLUS gemiddeld 21 verse biologische AGF-producten in de schappen. T.o.v. van 2024 is er in 2025 een flinke stijging van 76% naar gemiddeld 37 verse bio-producten.

5.5 ALDI

Volgens de supermarktencheck van Greenpeace was in 2017 het gemiddelde aantal verse biologische producten AGF bij ALDI 11.³⁷ ALDI heeft nu gemiddeld 0,6 biologisch product in de winkel. Tijdens deze telling zijn alleen biologische aardappelen aangetroffen. We kunnen concluderen dat aangaande bestrijdingsmiddelen ALDI het duurzaamheidsbeleid verlaten heeft. Alle groenten en fruit uit Nederland in het ALDI-schap dragen standaard het on the way to Planet Proof logo.³⁸ Tijdens de telling van PAN-NL in 2025 werden bij ALDI gemiddeld 6 verse bio producten aangetroffen, maar geen vers bio fruit.

5.6 Dirk

In de website van Dirk is te lezen *Dirk kiest ervoor om steeds meer producten aan te bieden met een duurzaamheidskeurmerk*, en geeft de consumenten een aantal tips om duurzaam in te kopen. Helaas wordt het duurzaamheidskeurmerk “on the way to Planet Proof” als eerste keurmerk genoemd en de duurzaamheidskeurmerken voor biologisch bungelen onderaan de lijst van keurmerken. Daarentegen heeft Dirk een webpagina met biologisch producten die in de aanbieding zijn, en vermeldt: *“Biologische producten zijn vaak minder goedkoop dan niet biologische producten, dit komt omdat het meer tijd en zorg voor boeren kost om biologische producten te produceren. Deze producten zijn wel een betere keuze voor het milieu. Bij Dirk vind je biologische producten voor de laagste prijs bij Nederland.”³⁹*

In 2025 heeft PAN-NL Dirk voor het eerst in de Eko-telling meegenomen. Van Dirk zijn slecht 4 filealen geteld. Na Aldi met gemiddeld slechts 6 verse bio AGF-producten, zijn bij Dirk gemiddeld 13 verse bio-producten geteld. In de schappen zijn de biologische producten goed herkenbaar.

³⁵ <https://www.plus.nl/producten/biologisch>

³⁶ <https://www.plus.nl/over-plus/duurzaamheid/biologisch>

³⁷ <https://www.greenpeace.org/static/planet4-netherlands-stateless/2018/06/Rapport-Supermarkt-Biocheck-2017.pdf>

³⁸ <https://www.aldi.nl/altijd/Duurzaam-planetproof-verse-groenten.html>

³⁹ <https://www.dirk.nl/meer/recepten/gegrilde-groenten-met-paprikasaus/11165>

6 Hoe zijn biologische en niet-biologische producten te herkennen?

Door de vele in omloop zijnde logo's en certificeringen is het voor de consument niet altijd eenvoudig om biologische producten te herkennen. Ook zien we dat bij de verschillende supermarktketens verschillende manieren zijn om biologisch producten kenbaar te maken. Hier volgend zijn de verschillende logo's die in Nederland in omloop zijn voor biologische producten.

6.1 Keurmerken van producten waarbij o.a. geen chemische bestrijdingsmiddelen worden toegepast

Ondanks dat er een Europees logo voor alle biologisch geproduceerde producten is ingevoerd, hebben een aantal supermarkten toch nog de behoefte daarnaast een eigen logo of label toe te voegen. Zie het onderstaand overzicht.

	<p>Biologische producten die in de Europese Unie worden geproduceerd, zijn te herkennen aan het groene logo met sterren in de vorm van een blad. Het logo geldt voor alle EU-lidstaten en mag in bepaalde situatie ook in zwart-wit. Dit logo mag alleen gebruikt worden op producten die als biologisch zijn gecertificeerd door een erkend controlebureau of -orgaan. In Nederland is dat de SKAL.⁴⁰ Bij de teelt van deze producten zijn chemische (synthetische) pesticiden en kunstmest verboden. De regels voor het produceren van biologische producten zijn vastgelegd in de verordening (EU) 2018/848.⁴¹</p>
	<p>Demeter is het kwaliteitskeurmerk voor biodynamische landbouw en voeding. Alle producten met een Demeter-keurmerk voldoen in ieder geval aan de normen voor biologische landbouw, zoals die binnen de Europese wetgeving zijn vastgelegd. De regels voor Demeter bedrijven zijn strenger dan die voor de EU-verordening voor biologische landbouw.</p> <p>Boeren en verwerkers die als aanvulling op de EU-bio regulering voldoen aan de Demeter-normen en -richtlijnen, ontvangen na de controle een Demeter-certificaat en mogen het Demeter-keurmerk voeren.</p> <p>Bij de teelt van deze producten zijn chemische (synthetische) pesticiden en kunstmest verboden.</p>
	<p>Het EKO-keurmerk is een Nederlands keurmerk voldoet aan de EU-biologische normen, maar is geproduceerd in Nederland. Bedrijven die het EKO-keurmerk voeren, worden door SKAL gecontroleerd.⁴²</p> <p>Bij de teelt van deze producten zijn chemische (synthetische) pesticiden en kunstmest verboden.</p>

⁴⁰ <https://www.skal.nl>

⁴¹ <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-33e42beb-2d83-41da-835e-e7abb0733a47/pdf>

⁴² <https://eko-keurmerk.nl/certificering#wie-controleert-dat>

	<p>Lidl biedt verpakt en overpakt biologische verse groente en fruit aan onder de naam BIO organic. Sinds 2021 zijn verkooppunten die onverpakt biologische producten verkopen verplicht zich te laten certificeren door SKAL. Als controle-autoriteit voert SKAL inspecties uit bij filialen, distributiecentra en hoofdkantoren en staat de gehele keten, van producent tot consument, onder toezicht van SKAL. Als eerste grote retailer zijn <i>alle winkels van Lidl door SKAL biologisch gecertificeerd</i>.</p> <p>Bij de teelt van deze producten zijn chemische (synthetische) pesticiden en kunstmest verboden.</p>
	<p>PLUS heeft voor gecertificeerde biologisch producten eigen merken Biologisch PLUS en BIO+.</p> <p>Daarnaast is het eigen merk voorzien met het groene EU-Logo voor biologische producten.</p> <p>Bij de teelt van deze producten zijn chemische (synthetische) pesticiden en kunstmest verboden.</p>

6.2 Keurmerken waarbij chemische bestrijdingsmiddelen toegepast worden

Hier volgend worden twee keurmerken die voor gangbare telers, die wel pesticiden en kunstmest gebruiken, in het kort beschreven.

Deze groep van telers kan bijvoorbeeld kiezen voor een duurzamer gebruik van water en energie. Wij geven hierbij alleen informatie over bestrijdingsmiddelen.

	<p>On the Way to PlanetProof telers mogen in principe 99% van de wettelijk toegelaten chemische bestrijdingsmiddelen gebruiken. Dit keurmerk van de Stichting Milieukeur (SMK) heeft een bonus-malus systeem, waarbij de teler bij gebruik van de meest giftige middelen (hiervoor is een lijst) en malus punt krijgt, die gecompenseerd kan worden door een activiteit die de biodiversiteit ten goede zou kunnen komen, zoals een nestkastje ophangen of een insectenhotel installeren.</p> <p>Maatregelen om het gebruik van pesticiden te reduceren worden aangemoedigd, maar is geen vereiste. Niet chemische bestrijding wordt beloofd met bonuspunten.</p> <p>De keurmerkhouders moeten de aanpak van geïntegreerde gewasbescherming (IPM) volgen. IPM is in de EU voor alle land- en tuinbouwers sinds 2014 wettelijk verplicht.⁴³</p>
	<p>Albert Heijn heeft in 2017 het programma “Beter voor Boer & Natuur” met een eigen aanpak van voorwaarden voor de boer om het label te mogen gebruiken. 2023 heeft AH het label omgezet in een open keurmerk. Hiervoor is de onafhankelijke stichting Beter voor Boer & Natuur opgericht, en valt onder SMK.⁴⁴ Dit betekent, dat ook andere supermarkten zich kunnen aansluiten en producten met het keurmerk “Beter voor Boer & Natuur” kunnen aanbieden.⁴⁵</p>

⁴³ IPM: Eerst moeten alle preventieve en niet-chemische maatregelen worden toegepast en pas als alles is geprobeerd, in noodgevallen pesticiden. https://nl.wikipedia.org/wiki/Geintegreerde_gewasbescherming

⁴⁴ <https://www.adformatie.nl/purpose-marketing/ah-stelt-beter-voor-natuur-boer-logo-open-voor-supers>

⁴⁵ <https://www.gfactueel.nl/albert-heijn-planetproof-hoeft-niet-weg-met-uitbreiding-beter-voor/>

De Stichting Beter voor Natuur & Boer stelt boeren en telers in staat om door middel van een duurzaamheidspremie, de kosten van de extra investeringen voor verduurzaming op te vangen. Denk hierbij aan activiteiten op het gebied van biodiversiteit, klimaat, milieu en dierenwelzijn.

Dit keurmerk heeft geen bonus-malus systeem, maar werkt met concrete en vastgestelde eisen. Ook “Beter voor Boer & Natuur” telers mogen in principe wettelijk toegelaten pesticiden toepassen en moet de aanpak van IPM volgen. De teler dient jaarlijks een reductieplan voor pesticiden in en moet zich richten op de 25% best scorende producenten/regiogroep en evt. acties vastleggen om aan de richtwaarde te voldoen. Het Beter voor Boer & Natuur heeft een lijst met 10 pesticiden die wettelijk toegelaten zijn maar voor het keurmerk verboden zijn; waarbij drie bij hoge uitzondering en met meldplicht te gebruiken zijn.⁴⁶

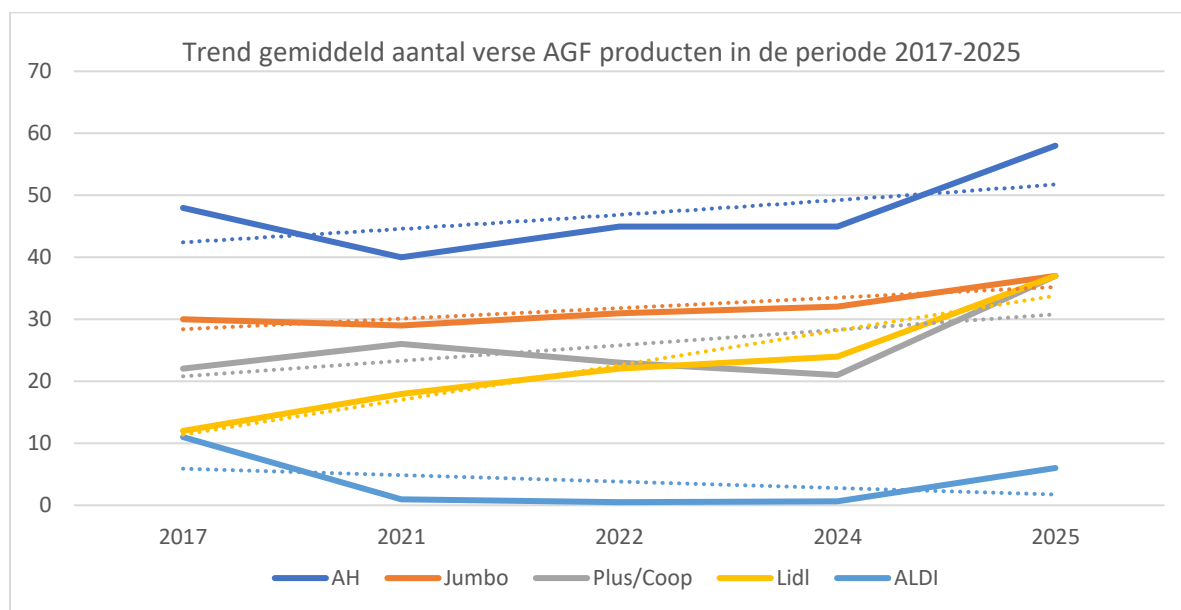
⁴⁶ <https://betervoornatuurenboer.nl/documents/Beter-voor-Natuur--Boer---bijlages-AGF-1.0-21-november-2023.pdf>

7 Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de metingen in de periode 2017-2025 heeft PAN-NL de ontwikkeling van het aanbod van verse biologische AGF-producten in de vijf grootste supermarkten in figuur 3 gevisualiseerd.

7.1 Trend aanbod van verse bio producten in de 5 grootste supermarkten

Bij vier supermarkten is de trend, dat gedurende een periode van 8 jaar het aanbod verse bio AGF-producten licht is toegenomen en bij Lidl het sterkst: Albert Heijn 23%, Jumbo 29%, PLUS/ Coop 48% en bij Lidl met 183%. Bij ALDI is de trend dat in dezelfde periode het aanbod bio AGF is afgenomen (figuur 3). In tabel 2 en figuur 3 is inzichtelijk dat in de 5 onderzochte supermarkten t.o.v. 2024 vooral in 2025 een toename van verse bio-producten is.

Figuur 3. Het gemiddelde aanbod en trend van verse biologische AGF-producten in 5 supermarkten van 2017 – 2025

7.2 Conclusie: Beleid supermarkten en overheid is nog steeds onvoldoende

- Over de periode 2017-2025 is de trend dat bij de vijf grootste supermarkten (AH, Jumbo, Plus/Coop, Lidl, Aldi) het gemiddelde aanbod van verse biologische AGF-producten langzaam toeneemt;
- In deze steekproef is in de vijf grootse supermarkten in 2025 t.o.v. 2024 het gemiddelde aantal verse biologische AGF-producten gestegen van 24,4 naar 35,0 (43%);
- Desondanks is er nog een enorm gat te overbruggen om met de huidige biologische omzet van 1% tot 3,8% van de supermarkten (in 2023) het areaal van 15% biologische landbouw in 2030 te realiseren;⁴⁷
- Positief is dat de supermarkten een extra webpage hebben met het aanbod van biologische producten; positief is dat bijvoorbeeld PLUS hele productgroepen naar biologisch uitbreidt, zoals zuivel, aardappelen en uien.
- Met 75% van het totale marktaandeel van biologische producten (2023) zijn de Nederlandse supermarkten een belangrijk afzetkanaal voor deze producten, maar een doel en een meerjarig stappenplan voor een groter aanbod van biologische producten ontbreekt;

⁴⁷ <https://www.distrifood.nl/173754/minister-piet-adema-roept-supers-als-lidl-en-ah-op-aanbod-biologisch-te-vergroten>

- Door de veelheid van keurmerken is het voor consumenten moeilijk te onderscheiden welke producten gecertificeerd biologisch zijn en welke ondanks veelbelovende slogans met chemische bestrijdingsmiddelen behandeld zijn;
- Ondanks dat in de EU een algemeen erkend logo voor gecertificeerde biologische producten in het leven is geroepen, verhogen de supermarkten de chaos van keurmerken met eigen logo's voor bio producten en reclame voor gangbare producten;
- Niet alle supermarkten markeren verse biologische AGF-producten duidelijk en zichtbaar (Jumbo);
- De hogere prijzen voor biologische producten blijft voor veel consumenten een barrière; maak de consument bekend met biologische producten d.m.v. aanbiedingen en stimuleer de consument met pakkende slogans om voor bio te kiezen.

7.3 Aanbeveling: ambitieus stimuleringsbeleid vraag en aanbod biologische producten

Een ambitieus stimuleringsbeleid moet zowel vraag als aanbod gaan stimuleren. Daarvoor dient het beleid drastisch te worden omgebogen. Tot dusver heeft onze overheid nagenoeg geen ambitie met betrekking tot de groei van de biologische landbouw. Er is geen enkele stimulans. Biologische boeren worden bijvoorbeeld in het Nederlandse subsidieprogramma van de GLB (Gemeenschappelijk Landbouw Beleid) niet anders behandeld dan gangbare⁴⁸, en de minister noemt de biologische landbouw niet eens in de Toekomstvisie 2030⁴⁹. Sinds de herfst van 2023 heeft de Minister van het toenmalige LNV een streefcijfer in 2030, waarbij 15% van het landbouwareaal biologisch moet geteeld worden. Het areaal in Nederland bedroeg in 2023 slechts 4,5%. Om enigszins bij de doelstelling van 15% in de buurt te komen, wordt door PAN-NL het volgende beleid minimaal noodzakelijk geacht:

1. De overheid dient terug aan het stuur om een einde te maken aan het convenanten-moeras en dient zonder invloed van de pesticiden sector een stappenplan met kwantitatieve doelstellingen vast te leggen.
2. Eerlijke prijzen. Onder meer geen BTW voor biologische producten en een heffing voor het gebruik van landbouwgif, ter grootte van bijvoorbeeld 500 Euro voor insecticiden en 100 Euro voor alle andere bestrijdingsmiddelen per hectare.
3. Voorlichting en voorbeeldfunctie m.b.t. biologische producten; de teelt en consumptie van biologische producten veroorzaakt geen milieu, water en luchtvervuiling zoals gangbare teelten;
4. Landbouwvoorlichting en onderzoek: uitwisseling van kennis en technieken met ervaren biologische telers. Volg de aanbevelingen van Groenboerenplan.⁵⁰
5. Voldoende hoge omschakelingspremie voor agrariërs die omschakelen naar biologische landbouw; overname door de overheid van de SKAL-certificering kosten.
6. Regelgeving die de groei van biologische landbouw sterk bevordert. Deze regelgeving dient de supermarkten te verplichten te streven naar minstens 15% omzet van biologische producten in 2030, met een jaarlijkse rapportage aan de Tweede Kamer.
7. De overheid dient de supermarkten te dwingen een plan te schrijven en te laten uitvoeren zodat in 2030 minstens 15% van de omzet van AGF komt van biologische producten uit Nederland.
8. Voer een eenvoudig systeem van logos/keurmerken in: een Europees groen logo voor gecertificeerde biologische levensmiddelen; Eén logo voor alle gangbare levensmiddelen die tijdens de teelt en/of na de oogst met chemische pesticiden behandeld zijn en net als bij andere producten: informatie bijleveren welke pesticiden zijn gebruikt tijdens het telen van dit product.

⁴⁸ <https://www.pan-netherlands.org/wp-content/uploads/2021/03/Biologische-Landbouw-PAN-NL-maart-2021-2.pdf>

⁴⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/09/28/uitvoeringsprogramma-toekomstvisie-gewasbescherming-2030>

⁵⁰ <https://www.groenboerenplan.nl>

Bijlage 1

pan.netherlands@gmail.com
<https://www.pan-netherlands.org>

Instructies EKO-tellingen januari 2025 voor tellers

Beste teller,

Heel fijn dat je ons bij de Eko-tellingen behulpzaam wilt zijn. Hiervoor alvast onze hartelijke dank! In deze brief geven we aanwijzingen hoe en waar en welke ecologisch producten geteld worden. Desgewenst kan contact met de coördinator opgenomen voor een verdere toelichting. Als er tijdens de telling onduidelijkheden zijn, geef dat dan duidelijk aan op het formulier of in de begeleidende tekst: wat er is waargenomen en hoe is dit in het formulier verwerkt.

a. De zes grootste supermarkten worden geteld:

1. Albert Heijn
2. Jumbo
3. Lidl
4. Plus
5. ALDI
6. Dirk

Het maakt niet uit of supermarkten bij elkaar in de buurt liggen, of niet. Je hoeft niet alle zes supermarkten te tellen, maar tel wat mogelijk is, maar wel graag minimaal 3 supermarkten.

b. Op basis van twee tabellen (een voor groenten en een voor fruit) worden de verse biologische groenten en biologische fruitproducten die in de schappen bij de supermarkten, geteld. Op het telformulier vul je de namen van supermarkten bovenaan de kolom te worden in. Na telling van het aantal getelde groenten en het aantal getelde fruitsoorten tel je deze op en wordt het totale aantal onderaan de kolom gezet.

b. Wat wordt wel en niet geteld

- a. Alleen verse producten worden geteld** d.w.z. geen langer houdbare producten zoals vacuüm biologische verpakte gekookte bieten of langer houdbare zuurkool of rode kool.
- b. Verpakte/ voorgesneden groenten in het koelvak (ca 7 graden) worden wél meegeteld.**
- c. Product dient ook daadwerkelijk in het vak te liggen** d.w.z. bij leeg vak wordt het product niet meegeteld.
- d. Biologische diepvriesproducten worden NIET meegeteld.**
- e. Gedroogd/geconserveerd fruit** zoals rozijnen, dadels, abrikozen worden **NIET** meegeteld
- f. Biologische kokosnoot en dadels** worden NIET meegeteld aangezien deze lang houdbaar zijn.

c. Keurmerken en labels

Alleen producten met het Europese Eko-label (zie telformulier, groen vierkant met witte sterretjes in de vorm van een blad) worden geteld. Ook de keurmerken **EKO-NL** of het huismerk **BIO Organic** van Lidl zijn biologische producten. Bij Jumbo tref je artikelen aan met een logo '**BIO logisch van Jumbo**'; die zijn biologisch gecertificeerd en worden dus meegeteld.

Niet biologisch zijn: Keurmerken zoals On the way to PlanetProof, Beter voor Natuur & Boer of Rain Forest Alliance of Fair Trade. De laatste twee zijn alleen biologisch als ze met het groene EU logo zijn voorzien.

d. Manier van tellen:

* Is een product aanwezig dan scoort het één punt.

* Verschillende soorten (oranje, groene en flespompoen) en verpakkingen (bijv. 1 en 3 kg verpakking of kriel of gesneden bij aardappelen) van een product scoren **elk één punt**.

Voorbeelden:

- Product aardappelen: kruimig, vast, rood, 1 of 3 kg verpakking of geschilde krieltjes, aardappelschijfjes Deze scoren **elk één punt**.
- Verse kruiden: in een bloempot zoals peterselie, basilicum, etc.: **elk één punt**.
- Verse kiemgroenten zoals taugé of sterrenkers: **elk één punt**.
- Verschillende soorten paddenstoelen/zwammen zoals champignons, shiitake, oesterzwammen: **elk één punt**.
- Verschillende soorten pompoenen, oranje, groene, flespompoen: **elk één punt**.
- Kolen: witte, rode, groene, spits-, boerenkool: **elk één punt**.
- Uien: witte en rode uien, sjalotten, indien verschillende verpakkingen: **elk één punt**.
- Appels: verschillende rassen: **elk één punt**.

Mocht er een biologisch versproduct niet in de tabel staan, dan dien je deze onder erbij te schrijven, en mee te tellen.

Dag waarop wordt geteld: dinsdag 14 januari c.q. zoveel mogelijk rond die dag. De tellers houden hun resultaten vertrouwelijk d.w.z. niet verspreiden.

De tellers vullen de aantallen per productsoort in de tabellen in en mailen het aan de coördinator.

TABEL 1. Telformulier verse biologische GROENTEN

Naam en emailadres teller:

	Biologische groenten, alleen vers	Naam Sup 1 Adres, plaats	Naam Sup 2 Adres, plaats	Naam Sup 3 Adres, plaats	Naam Sup 4 Adres, plaats	Naam Sup 5 Adres, plaats
1	Aardappel (vast, kruimig, krieltjes, schijven, verschillende grootte verpakking).					
2	Andijvie					
3	Aubergines					
4	Bieten (verse rode; NIET gekookt)					
5	Bleekselderij					
6	Bloemkool					
7	Boerenkool (ook gesneden in koeling)					
8	Broccoli					
9	Courgette					
10	Hutspot (pakket aardappel, peen en ui)					
11	Kiemgroente (taugé, tuinkers, radijs etc.)					
12	Knoflook					
13	Knolselderij					
14	Komkommer					
15	Kool (kropkool witte, rode, groen, spits, Chinese; gesneden en verpakt in koeling)					
16	Koolraap					
17	Koolrabi					
18	Kruiden in bloempot (vers; basilicum, peterselie, munt, etc.)					
19	Kruiden (wortelkruiden gember, kurkuma)					
20	Paddenstoelen (champignons, shiitake, oesterzwammen etc.)					
21	Paprika en pepers (rood, geel, etc.)					
22	Pastinaak					

23	Pompoen (oranje, groen, fiespompoen)					
24	Prei (gesneden/ ongesneden)					
25	Sla (krop, ijsberg, rode sla, Roman, baby sla, verpakte gemengde sla in koeling)					
26	Veldsla, waterkers, rucola					
27	Snijboon					
28	Sperzieboon					
29	Spinazie of snijbiet					
30	Spruiten					
31	Tomaat					
32	Tuinboon/ doperwt (vers)					
33	Ui (wit/ rood).					
34	Venkel					
35	Witlof					
36	Wortels/ bospeen					
37	Wortelpeterselie					

TABEL 2. Telformulier vers biologische FRUIT

Naam en emailadres teller:

Toelichting bij tabel 2 Fruitsoorten:

Biologische kokosnoot en dadels worden niet meegeteld aangezien deze lang houdbaar zijn.

	Biologisch fruit, alleen vers	Naam Sup 1 Adres, plaats	Naam Sup 2 Adres, plaats	Naam Sup 3 Adres, plaats	Naam Sup 4 Adres, plaats	Naam Sup 5 Adres, plaats
1	Ananas					
2	Appels					
3	Avocado					
4	Bananen					
5	Citroen/limoen					
6	Druiven					
7	Grapfruit					
8	Kaki's					
9	Kiwi					
10	Mandarijn					
11	Mango					
12	Nectarines					

13	Peren					
14	Perziken					
15	Pruimen					
16	Sinaasappel					

**TABEL 3. Bepaling totaal aantal soorten biologische producten
(som van biologische groenten én fruitsoorten)**

Naam en emailadres teller:

	Naam Sup 1 Adres, plaats	Naam Sup 2 Adres, plaats	Naam Sup 3 Adres, plaats	Naam Sup 4 Adres, plaats	Naam Sup 5 Adres, plaats
Aantal biologische verse groenten					
Aantal biologisch verse fruitsoorten					
Totaal aantal soorten biologische verse groenten én fruit					

Toelichting bij tabellen 1, 2 en 3:

1. Toekennen punten: per soort groenten en fruit wordt één punt gegeven. Liggen er een zowel witte, rode én Chinese kool dan worden er drie punten gescoord. Liggen er zowel biologische winterwortels als bospeen dan worden er twee punten gescoord.
2. Alleen verse producten worden geteld d.w.z. geen langer houdbare producten zoals vacuüm verpakte gekookte bieten of langer houdbare zuurkool of rode kool, en geen biologische diepvriesproducten.
3. Vers gesneden, verpakte sla of koolsoorten die in de koeling liggen worden wel meegeteld.
4. Producten die niet in de tabel staan vermeld, kunnen worden toegevoegd aan de tabel.
5. Na de telling alle scores optellen en het totaal van alle getelde groenten (tabel 1) en van alle fruitsoorten (tabel 2) optellen. Vervolgens in tabel 3 het totaal van tabel 1 en tabel 2 optellen.